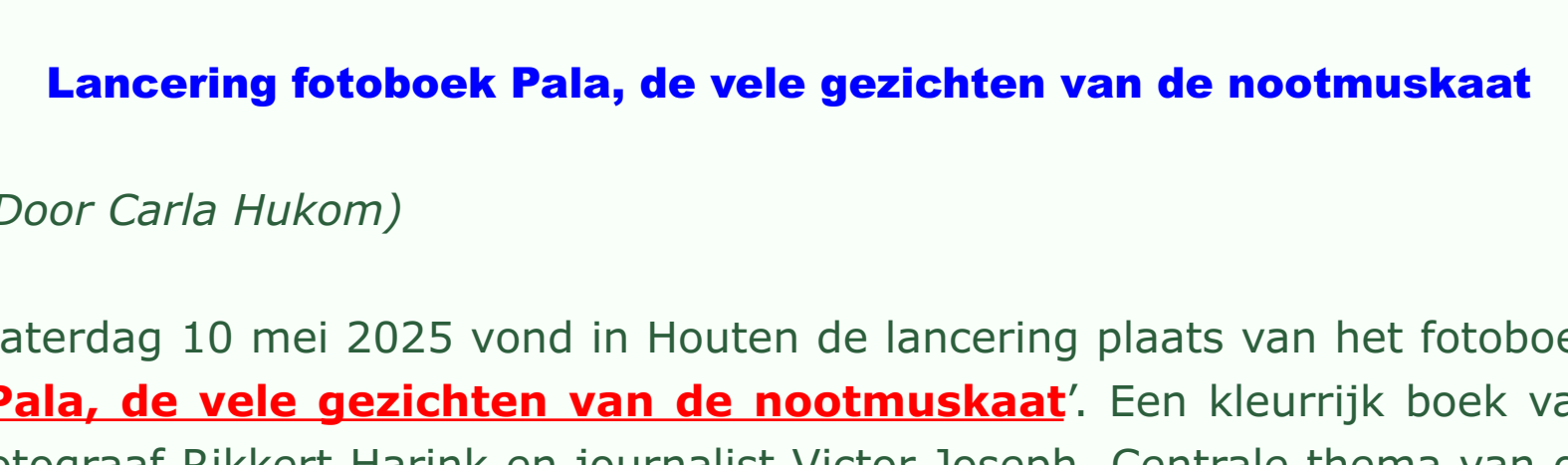

Aan: {{voornaam}} {{achternaam}}

Kabar TitanE Mei 2025

Onregelmatig verschijnende nieuwsbrief van Stichting TitanE

Lancering fotoboek Pala, de vele gezichten van de nootmuskaat

(Door Carla Hukom)

Zaterdag 10 mei 2025 vond in Houten de lancering plaats van het fotoboek '**Pala, de vele gezichten van de nootmuskaat**'. Een kleurrijk boek van fotograaf Rikkert Harink en journalist Victor Joseph. Centrale thema van de middag was de vraag hoe men de gedeelde geschiedenis van Nederland en de Molukken tot leven kan brengen in het onderwijs.

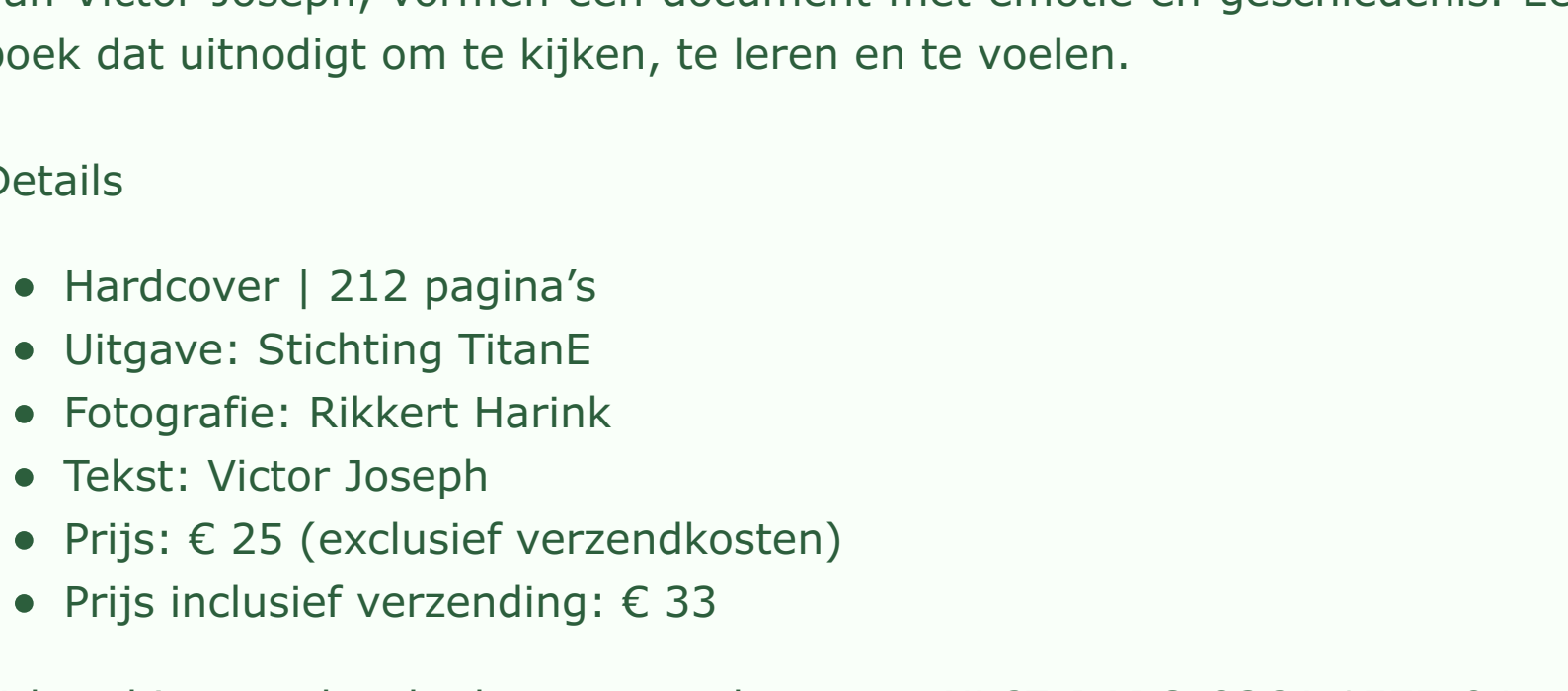
Tijdens het rondetafelgesprek werden inzichten en ideeën uitgewisseld door historicus Ron Habiboe, schrijfster en educatiedeskundige Nanneke Wigard, Saskia Derks van Emigratie Generatie Utrecht en educatiedeskundige Onggo Supusepa.

Ook werd de roman '**Giftig geschenk**' van Douwe van Domselaar belicht: de geschiedenis van een plantersfamilie op Banda Neira.

Al met al een zeer informatieve en gedenkwaardige middag waarbij de nootmuskaat een essentiële rol speelt; het is immers de grootste bron van inkomsten en bepaalt de toekomst van de boeren op de Molukken.

Natuurlijk ook credits voor technisch ingenieur oom Frans Palyama die destijds de droogmachine heeft uitgevonden wat onmisbaar is bij het proces een van zowel de nootmuskaat als de kruidnagel, de twee 'Zwarte Parel' van Maluku.

De dag werd zeer gepast afgesloten met 'Makan Patita' (Molukse picknick).

Foto's: Rikkert Harink

Fotoboek Pala – De vele gezichten van de nootmuskaat

Het fotoboek *Pala – De vele gezichten van de nootmuskaat* is een bijzondere uitgave van Stichting TitanE. Fotograaf Rikkert Harink en journalist/productent Victor Joseph reisden daarvoor naar negen eilanden op de Molukken. Ze bezochten plantages en dorpen om het verhaal van de nootmuskaat vast te leggen – van oogst tot verwerking, van traditie tot toekomst, en vooral: van de mensen die er dagelijks mee leven en werken. In minder dan drie weken doorkruisten ze zeeën en bergen, in schepen, bootjes, becats en te voet. Van Ternate naar Banda, van Ambon naar Saparua. Meer dan twaalf plekken kwamen aan bod – elke plek met een eigen verhaal, elke ontmoeting een blijvende herinnering.

De krachtige foto's van Rikkert Harink, in combinatie met de korte teksten van Victor Joseph, vormen een document met emotie en geschiedenis. Een boek dat uitnodigt om te kijken, te leren en te voelen.

Details

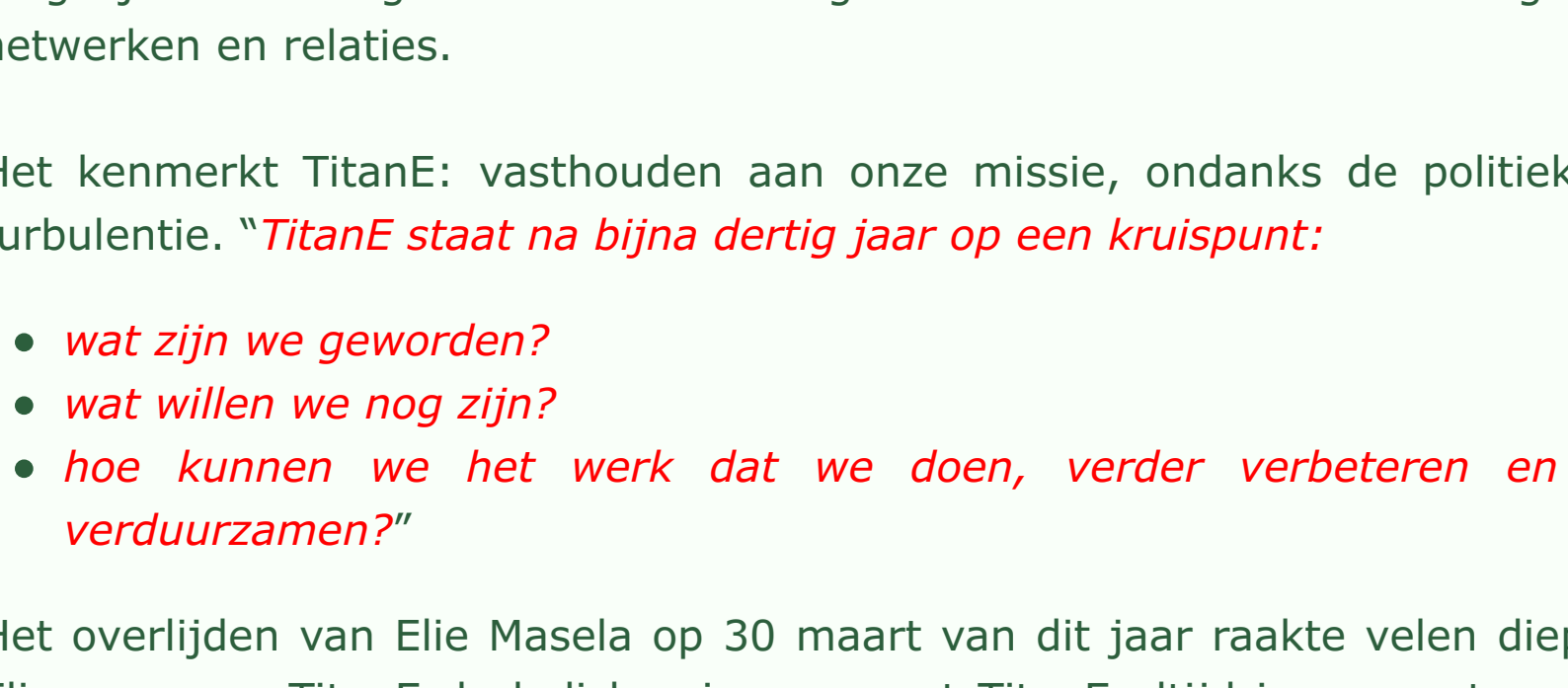
- Hardcover | 212 pagina's
- Uitgave: Stichting TitanE
- Fotografie: Rikkert Harink
- Tekst: Victor Joseph
- Prijs: € 25 (exclusief verzendkosten)
- Prijs inclusief verzending: € 33

U kun hiervoor het bedrag overmaken naar NL67 RABO 0364 1577 04 ten name van Stichting TitanE en onder vermelding van "PALA" plus uw adres. De bestellingen in mei worden in de eerste week van juni verwerkt. Verzending van de in juni en daarna bestelde boeken volgt spoedig daarna.

Klik **HIER** om een indruk te krijgen van dit prachtige fotoboek.

Overhandiging eerste exemplaar fotoboek "Pala"

Zaterdag 10 mei 2025 was een gedenkwaardige dag voor TitanE: de presentatie van het boek "Pala - De vele gezichten van de nootmuskaat". Een extra dimensie was dat bung Frans Palyama het eerste exemplaar overhandigde aan Ricky Masela, zoon van de onlangs overleden Elie Masela. Voor het in memoriam: [Elie Masela 1948-2025](#).

Foto's: Rikkert Harink

Openingsrede bijeenkomst TitanE op 10 mei 2025

TitanE staat na bijna dertig jaar op een kruispunt

"*Salam dalam sejahtera bagi semua, selamat datang, hartelijk welkom.*". Met die woorden opende TitanE's voorzitter Sam Pormes de bijeenkomst van TitanE in het MKC te Houten op zaterdag 10 mei 2025.

De dag tevoren ontmoette Sam Pormes de Sultan van Ternate Hidayat Mudaffar Sjah. De Sultan vertelde over de moeilijkheden die de inheemse gemeenschappen hebben; zij eisen dat PT Sembaki Tambang Sentosa de bouwactiviteiten op het inheemse grondgebied van het dorp Wayamli (district Maba in de regio Oost-Halmahera, Noord-Molukken) beëindigen. Ook eisen de demonstranten dat het bedrijf verantwoording aflegt voor het ontgeigen van de kokosplantages van bewoners van het gehucht Memeli, dorp Pekaulang. Bovenstaande komt overeen met de kernwaarden van TitanE. De demonstraties werden beantwoord met bruto optreden door leden van de politie-eenheid Brimob. Zij openden op maandag 28 april 2025 het vuur op honderden demonstranten. De Sultan vroeg om solidariteit.

Sam Pormes benoemde dat een bijeenkomst zoals op 10 mei 2025 een moment is om terug te blikken en om vooruit te kijken. TitanE en Kamboti zijn er weer in geslaagd om containers met pala en cengkeh bij haar vaste leverancier af te leveren. Dit was mogelijk door volharding, steun en vertrouwen van alle partners van TitanE, leidend tot een krachtige samenwerken zelfs wanneer de omstandigheden tegenzitten.

Het programma vermeldde een bijzondere gebeurtenis: de presentatie van het fotoboek "*De vele gezichten van de nootmuskaat*". Dit fotoboek is een eerbetoon aan de mensen achter de nootmuskaat, aan hun verhalen en aan hun strijd. Elk beeld vertelt een eigen verhaal van kracht, veerkracht en gemeenschap. Sam Pormes bedankte het Ministerie van VWS voor hun steun: zonder hen zou dit boek niet mogelijk zijn geweest.

Vervolgens benoemde de voorzitter de gewijzigde politieke situatie in Indonesië. De nieuwe president blijkt de democratie niet innig te omarmen. En het leger wint opnieuw aan invloed in het politieke landschap. Dit is zorgelijk. De uitslagen van de verkiezingen leiden tot nieuwe investering in netwerken en relaties.

Het kenmerkt TitanE: vasthouden aan onze missie, ondanks de politieke turbulentie. "*TitanE staat na bijna dertig jaar op een kruispunt:*

- *wat zijn we geworden?*
- *wat willen we nog zijn?*
- *hoe kunnen we het werk dat we doen, verder verbeteren en verduurzamen?"*

Het overlijden van Elie Masela op 30 maart van dit jaar raakte velen diep. Elie was voor TitanE de belichaming van wat TitanE altijd is geweest: een stille kracht, altijd aanwezig, nooit op de voorgrond maar altijd werkend in de schaduw. Hij stond altijd klaar, zonder ooit iets terug te verwachten. Hij was de steun van bestuursleden en vrijwilligers, de constante factor, de rust. Zijn overlijden is voor iedereen een persoonlijk verlies. Maar het is ook een symbolisch moment voor TitanE. Elie's heengaan dwingt tot reflectie. Het markeert het einde van een tijdperk, maar het is ook een oproep om na te denken over de toekomst van TitanE. Wat nemen we mee uit de tijd die we met Elie hebben gehad en welke keuzes moet TitanE nu maken?

Het bestuur overweegt op dit moment een belangrijke herstructurering van TitanE's activiteiten. **Misschien is het tijd om de organisatie te splitsen:**

1. **in een zelfstandige tak, gericht op de import en het versterken van de boeren op de Molukken**
2. **in de tak die zich richt op onze bewustwordingsactiviteiten en educatie in Nederland.**

Deze twee sporen kunnen parallel lopen, elk met hun eigen dynamiek en altijd verbonden door dezelfde waarden van solidariteit en samenwerking. TitanE staat op een keerpunt en wil deze keuze zorgvuldig maken, in het besef dat verandering geen loslaten betekent van hetgeen wat was, maar dat het betekent om de blik te richten op wat komen gaat.

TitanE is een kleine organisatie. Maar misschien is dat juist haar kracht: ze is wendbaar, betrokken en staat dicht bij de mensen. Het verlies van Elie heeft duidelijk gemaakt dat verandering onvermijdelijk is. Maar dat het als organisatie ook trouw moeten blijven aan haar kernwaarden. Sam Pormes roept als afsluiting op om met elkaar en met dezelfde gedrevenheid en in de geest van Elie, de komende jaren aan het werk te gaan: "Voortzetting van het werk, met een blik op de toekomst, maar ook met respect voor alles wat ons hier gebracht heeft. Dank voor uw komst, uw steun en vooral: voor uw vertrouwen in wat we samen doen. Om Swastiastu!

Conclusies Ronde Tafelgesprek 10 mei 2025

Molukse geschiedenis verdient een plek in ons collectieve geheugen. Verslag van een inspirerend ronde tafelgesprek.

Hoe zorgen we ervoor dat meer mensen in Nederland – jong én oud – bekend raken met de geschiedenis van de Molukse gemeenschap? Tijdens een boeiend ronde tafelgesprek deelden vier deskundigen hun visie, ervaring en passie. Eén ding werd snel duidelijk: het vertellen van het Molukse verhaal is urgent dan ooit.

"Zonder kennis geen begrip" – Ron Habiboe

Historicus Ron Habiboe bracht meteen de kern naar voren: te weinig kinderen in Nederland – of ze nu Moluks zijn of niet – weten iets over de Molukken of de geschiedenis van Molukken in Nederland. Boeken met veel beeldmateriaal kunnen helpen om jongeren te raken, stelt hij. "Maar het is niet eenvoudig," benadrukt hij. "Het vraagt toewijding, en vooral samenwerking tussen gemeenschappen en onderwijsinstellingen."

Onderwijs als fundament – Nanneke Wigard

Schrijfster en educatie-deskundige Nanneke Wigard bouwt al jaren aan bewustwording, onder meer via het Landelijk Steunpunt Educatie Molukkers, het Moluks Historisch Museum en haar eigen initiatief *Molukse Voetstappen*. Ze reist het land door met lesmateriaal, verhalen en erfgoed. Haar boodschap is helder: "De Molukse geschiedenis moet structureel worden opgenomen in het geschiedenisonderwijs – niet als bijlage, maar als onderdeel van het Nederlandse verhaal."

"Wacht niet af, begin zelf" – Onggo Supusepa

Onggo Supusepa werkte ruim veertig jaar in het basisonderwijs en is nog altijd actief binnen de Molukse gemeenschap in Rimpun aan den IJssel. Zijn oproep: meer niet afhankelijk van anderen. "Natuurlijk zijn onderwijs belangrijk, maar ook vanuit onze eigen initiatieven moeten we de kar trekken. Wij moeten zelf onze geschiedenis uitdragen, in woorden, beelden en daden."

Verhalen verbinden – Saskia Derks

Saskia Derks werkt bij *Emigratie Generatie* en richt zich op migratiegeschiedenissen van diverse groepen. Volgens haar kunnen persoonlijke verhalen veel losmaken. "Educatie en verhalen zorgen voor verbinding. Ze maken duidelijk dat diversiteit niet iets vreemds is, maar juist een rijkdom van onze samenleving." Ze ziet veel kansen voor Molukse verhalenvertellers in lesprogramma's en culturele projecten.

Samen verder

Alle deelnemers aan het gesprek waren het eens: de Molukse geschiedenis moet zichtbaar, hoorbaar en inleefbaar worden gemaakt. Niet alleen voor Molukkers zelf, maar voor heel Nederland. Door onderwijs, door verhalen, en vooral – door samenwerking.

Meer weten of zelf aan de slag met Molukse educatie? Klik dan op <[Molukse Voetstappen](#)>.

Foto's: Rikkert Harink

Het verhaal van Kamboti en 500 boeren

Hoe Molukse smaken hun weg vonden naar de internationale markt.

(Vertaalt vanuit een artikel dat onlangs verscheen over <[Potret Maluku](#)>.

Heb je je ooit voorgesteld dat een klein bedrijf uit het uiterste oosten van Indonesië tientallen tonnen premium specerijen zou kunnen exporteren naar Europa? Ook wij niet. Totdat we kennismaakten met Marsenda Mireilla Tahitoe, directeur van PT Kamboti Tanipala Maluku — en trotse partner van TitanE, het programma dat duurzame, eerlijke handel uit Indonesië een boost geeft.

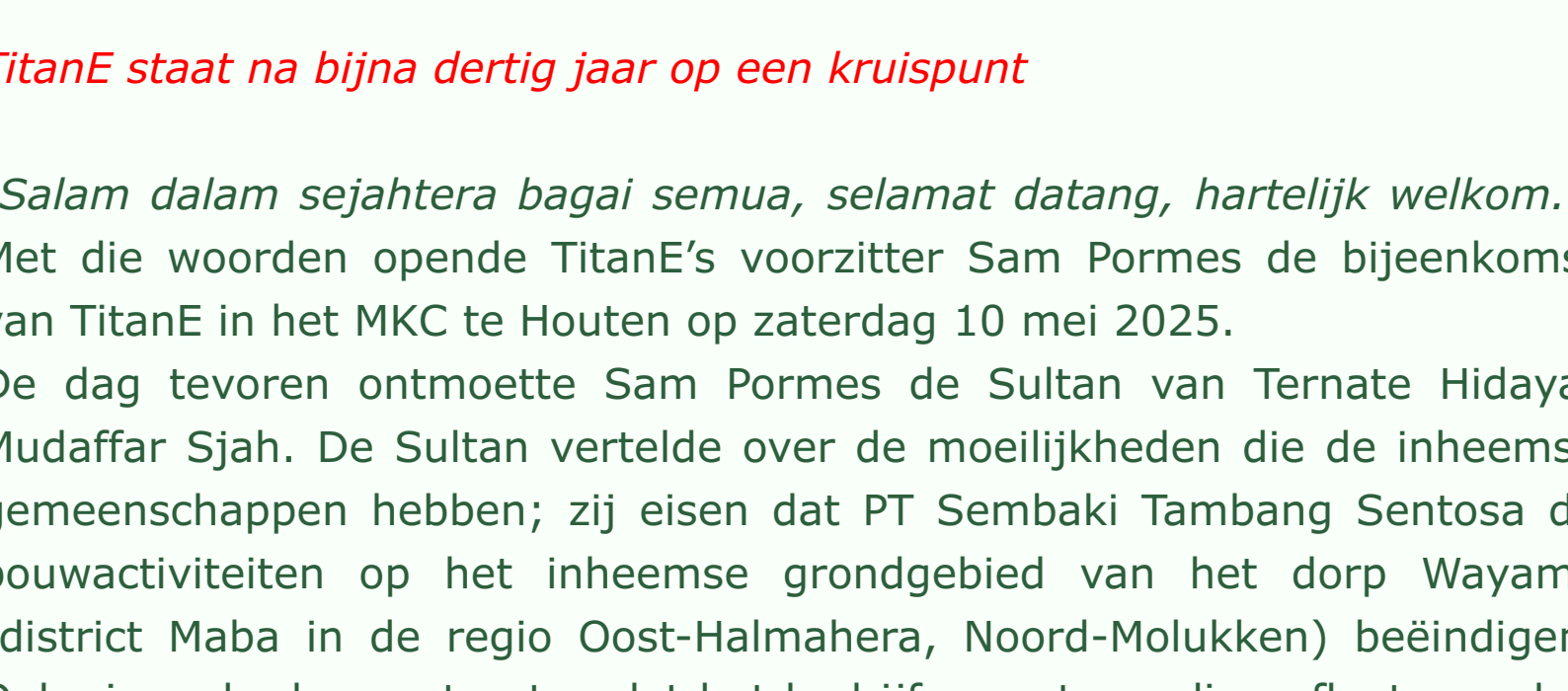
Samen met haar liepen we het bijzondere pad van Kamboti: van een eenvoudig idee tot een speler van betekenis op de wereldmarkt voor specerijen. Op een late middag bezochten we Marsenda in de havenwijk Gudang Arang, in het historische hart van Benteng, district Nusanawe, in de stad Ambon. In een klassiek gebouw met stalen golfplaten als wanden werden we welkom geheten door Marsenda en haar collega Jose.

Marsenda begon haar verhaal met een uitspraak die ons direct bij de keel greep: "Veel nootmuskaatboeren in de Molukken zijn geweldig, maar ze weten nog niet wat hun product écht waard is." En dat is precies de kern van het probleem. Het merendeel van de boeren houdt zich al generaties lang bezig met één cyclus: oogsten, roken, verkopen. Het roken gebeurt vaak nog op de traditionele manier — met houtvuur in eenvoudige hutjes. Maar deze methode heeft een schaduwzijde: het vormt het giftige benzopyreen, een kankerverwekkende stof die in de Europese Unie streng verboden is. Daardoor daalt de kwaliteit van de nootmuskaat aanzienlijk, met als gevolg: lage prijzen en verlies van markten.

Volgens het Indonesische Centraal Bureau voor de Statistiek (BPS) bedroeg de nationale nootmuskaatproductie in 2022 maar liefst 36.872 ton, waarvan bijna 20% afkomstig was uit de Molukken. Maar ironisch genoeg wordt slechts een fractie hiervan rechtstreeks vanuit de Molukken geëxporteerd. De meeste specerijen reizen eerst naar Surabaya of Jakarta voordat ze hun weg naar het buitenland vinden. Dat betekent: geen eerlijke prijs, geen winst voor de boer. Marsenda en haar team bij Kamboti wilden daar verandering in brengen. "We kunnen niet langer toestaan dat boeren verlies lijden, alleen omdat ze de wereldwijde kwaliteitsnormen niet kennen," zegt ze resoluut.

Kamboti is niet begonnen als een handelsbedrijf, maar als een verbinder. Een brug tussen de rijke bodem van de Molukken en de eisen van de wereldmarkt. Samen met TitanE bouwden ze aan een nieuwe toeleveringsketen die vanaf de wortel eerlijk, duurzaam en exportwaardig is. En dat is geen loze belofte. Inmiddels werken er meer dan 500 boeren samen met Kamboti. Ze krijgen trainingen, toegang tot duurzame drooginstallaties en eerlijke contracten. De kwaliteit van hun nootmuskaat is gestegen, en de poorten van Europa zijn opengegaan.

Wat begon met idealisme, is uitgegroeid tot een revolutie in de specerijenhandel van Oost-Indonesië. En het mooiste? Het smaakt naar meer.

Foto's: Rikkert Harink

Deze e-mail is verzonden aan {{email}}. • Als u geen nieuwsbrief meer wilt ontvangen, kunt u zich [hier afmelden](#). • Voor een goede ontvangst voegt u [webmaster@titane.nl](#) toe aan uw adresboek.

